

ОСОБЛИВОСТІ БІОЛОГІЇ КОМІРНИХ КЛІЩІВ У РОСЛИННІЙ ПРОДУКЦІЇ ПРИ ЗБЕРІГАННІ

Дудинська А.Т.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет, м. Ужгород

Комірні кліщі характеризуються різноманітністю видів, широким розповсюдженням по країнах світу. Вони заселяють різноманітні субстрати, особливо харчові продукти, зерно, борошно, крупи, сухофрукти, комбікорм, сіно, лікарську сировину, продукти тваринного походження (сири, ковбаси, морепродукти тощо), а також місця зберігання запасів, транспортні засоби.

Кліщі здатні виживати в несприятливих умовах середовища і можуть викликати “спалахи розмноження” за типом “популяційного вибуху”, швидко досягаючи величезної чисельності за оптимальних умов вологості та температури.

Метою наших досліджень було вивчити фауну та особливості біології акаридієвих кліщів у рослинній продукції при зберіганні.

Збір зооматеріалу проводили за загальноприйнятою методикою в акарології.

Слід відзначити, що найбільш поширеними комірними кліщами на території Закарпаття є представники роду *Acarus*, *Tyrophagus* та *Glycyphagus* незалежно від типу господарства чи кліматичних умов. Як комірні шкідники, акаридієві кліщі зустрічаються в усіх трьох висотних зонах Закарпаття – низинній, передгірній та гірській, у яких проводилися дослідження і збір матеріалу. Серед низинних районів Закарпаття найбільшу кількість видів (26) виявлено в Ужгородському районі. При цьому, високі середні показники щільності були характерні для *Caloglyphus rodionovi*, *Acarus siro* і *A. farris*.

У передгір’ї в пробах зафіксовано 19 видів кліщів. Високі середні показники щільності були характерні для *Neoacotyledon socolovi* і *Acarus siro*.

В гірських районах виявлено ще менше – 12 видів акаридієвих кліщів. За середніми показниками щільності домінували *Acarus siro* і *Glycyphagus destructor*.

Аналіз фауністичного складу угруповань акаридієвих кліщів у різних осередках упродовж сезонів одного року і декількох років виявив закономірну сукцесію видового складу цих комірних шкідників. Першими видами, що заселяють нові продукти зберігання є види роду *Glycyphagus*, *Tyrophagus putrescentiae*, *Acarus siro*. Завершальний етап сукцесії – заселення субстрату видами *Chortoglyphus arcuatus*, *Gohieria fusca*, *Thyreophagus entomophagus*.

Отже, досліджувані види комірних кліщів є індикаторами стану продуктів зберігання. Найбільш поживні і свіжі пошкоджуються видами роду *Glycyphagus*, *Acarus* та особливо *Tyrophagus putrescentiae*; овочі, що загнивають – видами роду *Rhizoglyphus*, *Caloglyphus*; продукти, що піддалися дріжджовому бродінню – кліщем *Carpoglyphus lactis*; найменш поживні, старі і дуже старі – кліщами *Chortoglyphus arcuatus*, *Gohieria fusca* та *Thyreophagus entomophagus*.